

شناسایی راهکارهای توسعه کارآفرینی روستایی در بخش گردشگری در شهرستان کرمانشاه

مهتاب ژیان^۱، رضا حیدری فرد^۲

^۱ نویسنده مسئول (mahtab.zhian@gmail.com)

^۲ عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان کرمانشاه

چکیده

هدف اصلی این مطالعه کیفی شناسایی راهکارهای توسعه کارآفرینی روستایی در بخش گردشگری در شهرستان کرمانشاه بوده است. این پژوهش از نوع کاربردی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل اساتید دانشگاه رازی و صاحبان کسب و کار در زمینه گردشگری بودند و اطلاعات مورد نیاز از طریق مصاحبه نیمه ساختارمند از این افراد صورت گرفت. که در نهایت با استفاده از نمونه گیری هدفمند از ۹ نفر مصاحبه به عمل آمد. با تحلیل محتوای متن مصاحبه ها ۴۹۸ گویه مشخص شدند که نشان دهنده راهکارهای توسعه کارآفرینی روستایی در بخش گردشگری در شهرستان کرمانشاه بود که در نهایت در ۶ دسته اصلی طبقه بندی شدند که شامل: عوامل جاذبه، عوامل مدیریتی، عوامل فردی، عوامل اقتصادی و حمایتی، عوامل فرهنگی و عوامل سازمانی بود.

واژگان کلیدی: راهکارها، توسعه کارآفرینی، گردشگری روستایی، شهرستان کرمانشاه.

مقدمه

مناطق روستایی در حاشیه مانده در کشورهای در حال توسعه برای بقای خود با محدودیت های متعددی بویژه در توسعه اقتصادی مواجه اند؛ زیرا که اشتغال و درآمدهای حاصل از فعالیت های کشاورزی به تنهایی توانایی نگهداشت جمعیت در حال رشد آنها را نداشته و همین امر منجر به آسیب پذیری و شکننده بودن شرایط اقتصادی، کیفیت پائین سطح زندگی، نارسایی های زیرساختی- خدماتی و نظایر آن می شود. به همین دلیل بایستی گزینه های جدیدی با استفاده از منابع محلی و ظرفیت های موجود این مناطق مورد توجه قرار گیرد [۱]. امروزه توسعه روستایی جایگاه ویژه ای در کشورهای غیر صنعتی، محور توسعه اقتصاد ملی به شمار می آید [۲].

در ایران نیز مسائلی مانند بیکاری، مهاجرت های روستایی - شهری، حاشیه نشینی و فقر، همچون سایر کشورهای در حال توسعه وجود دارد که ریشه همه این ها در توسعه نیافتگی روستایی و نرخ بالای بیکاری در روستاهاست [۳]. از طرفی دیگر، بیشتر محققان توسعه روستایی معتقدند که راهبردهای گذشته توسعه بدلیل دارا بودن تعصب شهری و تکنوکراتیک خود نتوانسته اند نقش مؤثری در توزیع منافع حاصل از رشد و توسعه در مناطق روستایی داشته باشند؛ که همین مسئله به بروز و تشدید چالش های توسعه نیافتگی

مناطق روستایی دامن زده است. بروز این گونه مسائل و عدم توانایی رویکردهای گذشته باعث شده که برنامه ریزان و تصمیم گیران با اتخاذ رویکردهای جدید در صدد ارائه راهکارهایی مؤثر در فرآیند توسعه روستایی به عنوان یکی از راهبردهای توسعه منطقه ای از معضلات و مسائلی که این نواحی گریبان گیر آن هستند، بکاهند [۴].

در واقع صاحب نظران توسعه روستایی با در نظر گرفتن مزیت ها و اثرات مثبت فعالیت های گردشگری در ایجاد درآمد و فرصت های شغلی به عنوان یک گزینه جدید، معتقدند که گردشگری روستایی توانایی بالایی برای ارتقای شیوه های زندگی روستایی داشته و به ایجاد تغییرات مثبت در توزیع درآمد در این مناطق می انجامد و به عنوان ابزاری کارآمد، نقش ویژه ای در ایجاد ارزش افزوده تجاری برای تولیدکنندگان محلی مهمی ایفا می کند [۵] و [۶]. علاوه بر این، بررسی ادبیات مرتبط با گردشگری روستایی نشان دهنده تأثیرگذاری این فعالیت ها به عنوان یک بخش اقتصادی کارآفرین است که می تواند محرک توسعه اجتماعی- اقتصادی بخش روستایی به شمار آید [۷]. در شهرستان کرمانشاه نیز روستاهایی وجود دارند که از آنها می توان با مقاصد گردشگری روستایی استفاده کرد و بدین ترتیب شاهد پیامدهای مثبت آن در روستاها بود. با توجه به آنچه گفته شد این پژوهش به دنبال پاسخ به این سوال است که راهکارهای توسعه کارآفرینی روستایی در بخش گردشگری در شهرستان کرمانشاه کدامند؟

ادبیات و پیشینه پژوهش

کارآفرینی روستایی

امروزه توسعه روستاها در مقایسه با گذشته، پیوند گسترده تری با مفهوم کارآفرینی یافته است [۸]. همان گونه که نیازکار و همکاران بیان می کنند در واقع این کارآفرینیو کارآفرینان هستند که منشا تحولات بزرگی در زمینه های صنعتی، تولیدی و خدماتی شده اند و چرخه ی توسعه اقتصادی، همواره با توسعه کارآفرینی به حرکت در می آید [۹]. در حال حاضر موسسات و اشخاص صاحب نظر توسعه روستایی ایجاد کارآفرینی را به عنوان شیوه ای مداخله جویانه در توسعه می دانند که قادر است روند توسعه روستاها را تسریع کند [۸]. در واقع کارآفرینان روستایی کسانی هستند که توانایی انطباق با هر گونه تغییر محیط و جو اجتماعی- اقتصادی را داشته باشد [۱۰] و اصول اساسی کارآفرینی روستایی هم عبارتست از [۱۱]: